

ВІРТУАЛЬНА КНИЖКОВА ВИСТАВКА

Мандрівна народна академія

**ДО 300-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ**

БІБЛІОТЕКА
ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

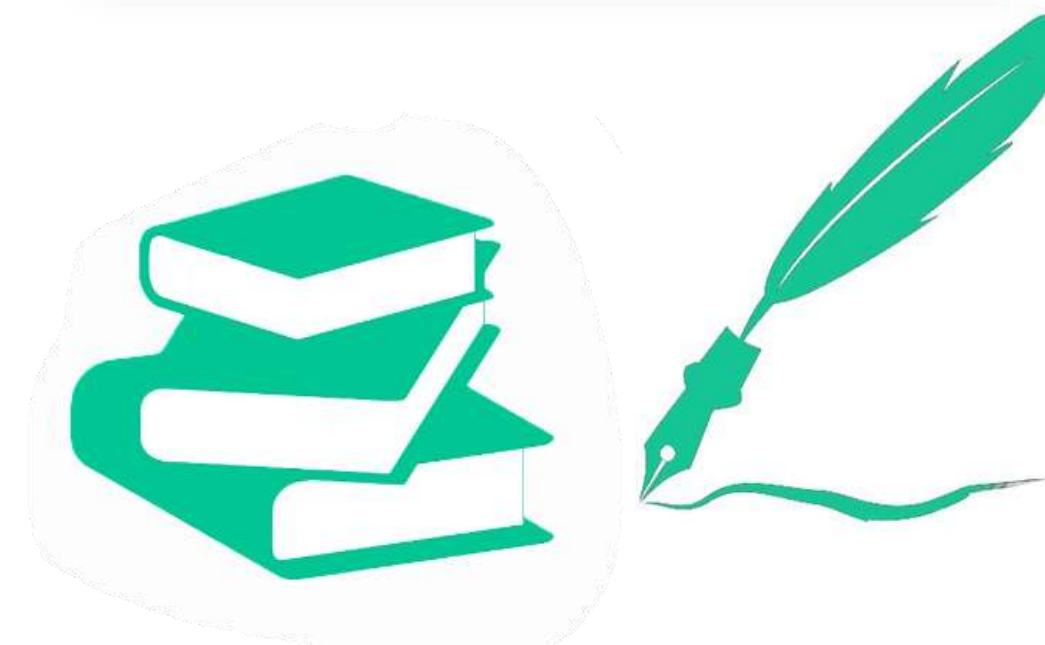
Григорій Савич Сковорода (03.12.1722-09.11.1794) – український філософ, поет, педагог, просвітитель-гуманіст, богослов.

Мало можна вказати таких народних постатей, якою був Сковорода і яких би так пам'ятав і поважав народ. На всьому обширі від Острогозька до Києва у багатьох будинках висять його портрети. Його мандрівне життя є предметом оповідань і легенд...

Микола Костомаров

Благословенні ви, сліди,
Не змиті вічності дощами,
Мандрівника Сковороди
З припорошеними саквами,
Що до цілющої води
Простує, занедбавши храми.

М. Рильський

Як і мудрець Конфуцій, Сковорода без перебільшення наш сучасник, наш співрозмовник на кожен день.

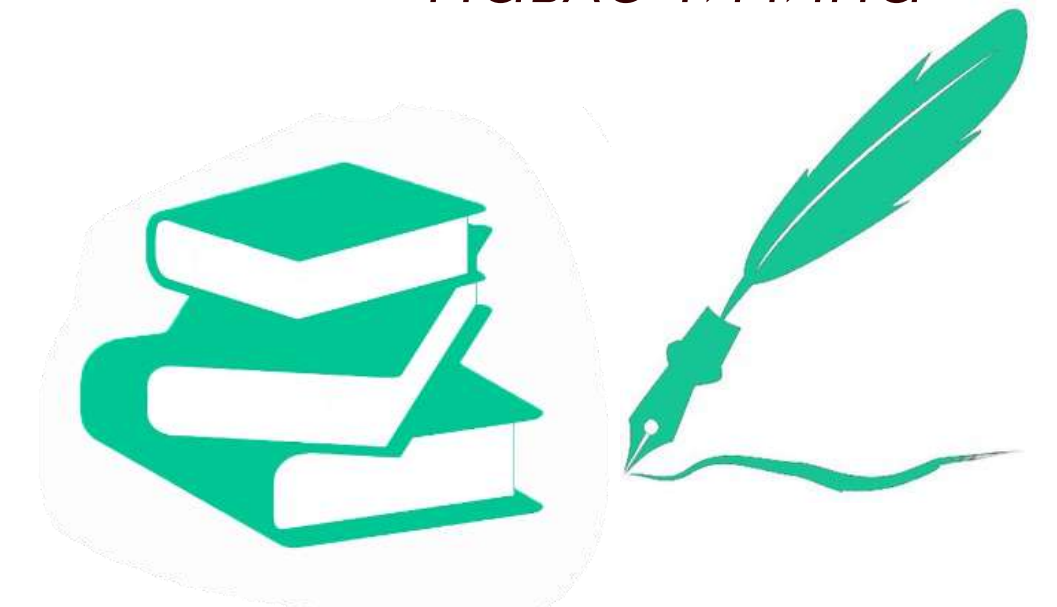
Володимир Стадниченко

«Г. Сковорода (Сад божественних пісень)», художник А. П. Гончар

Великий наш філософ щедрю залишив нам спадщину по собі: обсягом широку, змістовністю глибоку і щодо світогляду свого – чисту та моральну... Але ж потоки творчого мислення Сковороди такі були потужні, що вони, спадаючи із верховин в долину, ламали на своїм путі усі колючки і бур'ян, перестрибуючи через каміння гостре, і розливалися широко по всім роздоллі.

Павло Тичина

Народився Григорій Савич у 1722 році в сотенному містечку Чорнухи Лубенського повіту на Полтавщині в родині козака.

Григорій Сковорода мав виняткові здібності до навчання. У 12 років вступив до Києво-Могилянської академії, у якій навчався, з перервами, до 1753 року. Проте вищої освіти він так і не отримав.

**Хто добре запалився, той добре почав,
а добре почати – це наполовину
завершити.**

Не той дурний, хто не знає... але той, хто знати не хоче.

Невідомий художник.
Портрет Г. Сковороди
у молодості I пол. XIX
ст., Нац. музей л-ри
України

Григорій грав на сопілці, флейті, скрипці, гусях, лірі, бандурі. Вивчав латинську, грецьку, церковно-слов'янську, польську, німецьку та інші мови.

З грудня 1741 року по серпень 1744 року юнак був співаком (альтистом) придворної капели імператриці Єлизавети Петрівни в Санкт-Петербурзі та Москві.

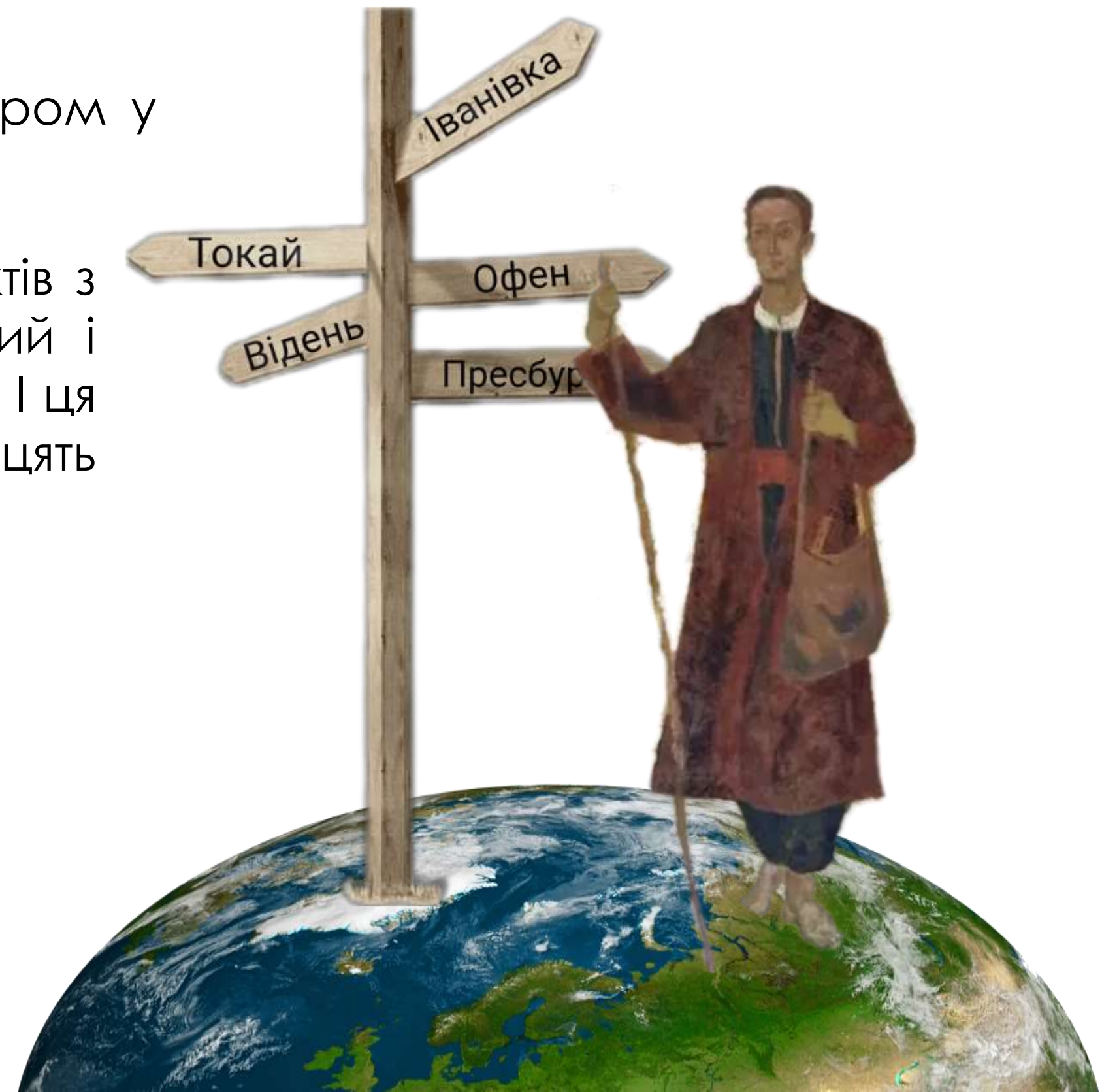

У 1745-1750 рр. Сковорода перебуває в Європі: спершу в Угорщині у складі Токайської комісії генерал-майора Федора Вишневського для закупівлі вина, а потім в Австрії, Словаччині, Польщі.

Після повернення в Україну, працював професором у Переяславі та Харкові.

Під кінець 70-х років XVIII ст., після різних конфліктів з владою, Григорій Сковорода обрав зовсім новий і незнаний до того стиль життя, а саме - мандрівку. І ця мандрівка тривала до самої смерті, майже тридцять років.

**Життя наше – це подорож, а дружня
бесіда – це візок, що полегшує
мандрівникові дорогу.**

Художник Генрі Ягодкін

Слава про Григорія Сковороду йшла всюди, і кожний, чи то пан, чи селянин хотів його побачити й почути. Тож аудиторія його була дуже численна і різнорідна, і всі розуміли його - речника великої правди.

**О, коли б змога
писати так само
багато, як і мислити!**

**З ВИДИМОГО
пізнавай невидиме.**

Сковорода ніколи не мав сім'ї, власного дому й постійного доходу. Він жив то в одних, то в інших знайомих. Усе його майно було завжди з ним: рукописи, книжки, за поясом – сопілка, у руках – посох, на плечах – селянська свита.

Портрет Г. Сковороди,
художник Яловенко О. І.

За життя Сковороди не було надруковано жодного його твору, хоча в рукописному варіанті вони все таки були. Але він був добре відомий.

Інколи підписував свої листи подвійним іменем Григорій вар Сава Сковорода, Даниїл Майнгард, а сам називав себе Варсавою - сином свободи.

Загалом він написав 17 філософських творів, 7 перекладів. Найвідоміші його твори «Сад божественних пісень», «Жінка Лотова», «Байки Харківські».

Хто соромиться визнати недоліки свої, той з часом безсоромно виправдовуватиме своє невігластво, яке є найбільшою вадюю.

Портрет Г. Сковороди,
художник Л. В. Фітільов

Воістину, моя самотність відкрила мені небо!

Його улюбленою місцевістю було село Іванівка, що на Харківщині (нині Сквородинівка). Відчуваючи свою смерть Григорій Скворода у 1794 році прийшов сюди помирати.

Митець відчував наближення смерті: викопав могилу, помився, одягнувся в чистий одяг, ліг на лавку і помер.

Григорій Скворода заповів ставити не хреста на своїй могилі, а камінь з його крилатою фразою:

«СВІТ ЛОВИВ МЕНЕ ТА НЕ СПІЙМАВ»

Є. Тризуб. Останні дні
Григорія Сквороди

Могила Г. Сквороди в Сквородинівці

Народна пам'ять

Прізвищем Сковороди названо більше сотні вулиць та провулків по всій Україні.

На його честь названо Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України (Київ), Харківський національний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 21-ий курінь УПЮ імені Григорія Сковороди.

Його портрет є не тільки на грошах та марках, але й на стінах будинків у різних містах країни.

Є навіть астероїд 2431, відкритий кримськими астрономами, що носить його ім'я!

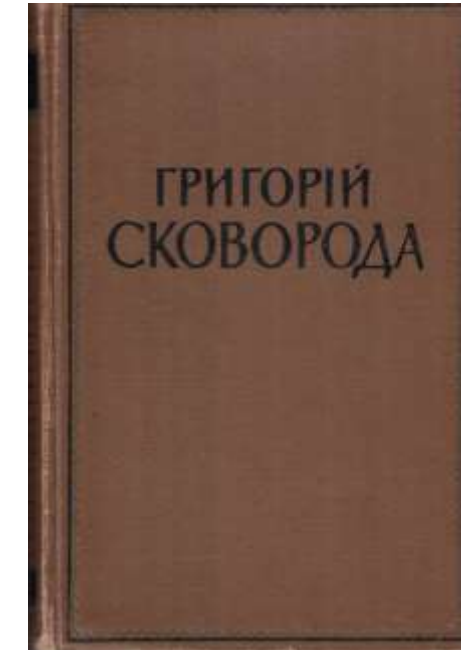
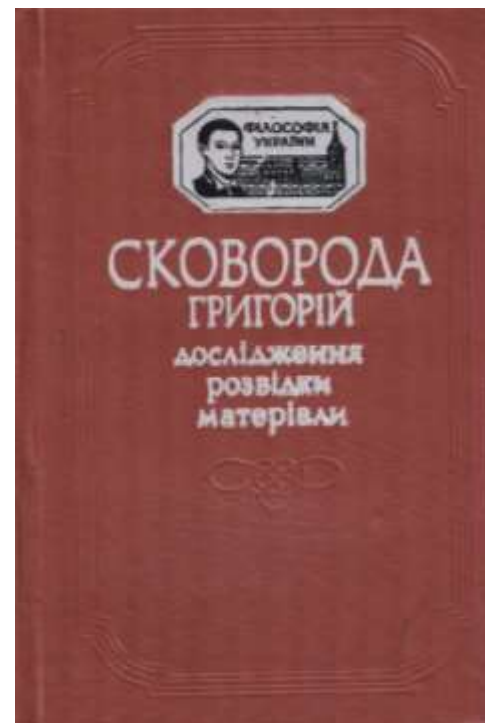

Видання з фонду Бібліотеки ПДАУ

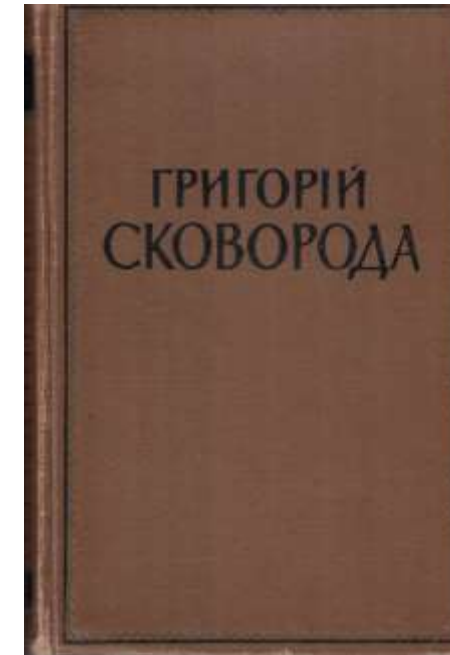

Сковорода
Григорій.
Дослідження,
розвідки,
матеріали:
збірник наукових
праць /
АН України, Ін-т
філософії. – Київ :
Наукова думка,
1992. – 381 с.

Сковорода Г.
Вірші. Пісні.
Байки. Діалоги.
Трактати. Притчі.
Прозові
переклади.
Листи /
Г. Сковорода. –
Київ : Наукова
думка, 1983. –
541 с.

Сковорода
Григорій. Твори в
двох томах. Т. 1 /
Г. Сковорода;
упоряд.
І. А. Табачников;
АН УРСР, Ін-т
філософії. – Київ :
1961. – 640 с.

Сковорода
Григорій. Твори в
двох томах. Т. 2 /
Г. Сковорода;
упоряд.
І. А. Табачников,
І. В. Іванько;
АН УРСР, Ін-т
філософії. –
Київ : 1961. – 624
с.

Григорій Сковорода
250. Матеріали про
відзначення 250-річчя
з дня народження /
[за ред.
В. І. Шинкарук та
ін.]. – Київ : Наукова
думка, 1975. – 256 с.

Розум завжди любить до чогось братися, і коли він не матиме доброго,
тоді звертатиметься до поганого.

Добрий розум, робить легким будь-який спосіб життя.

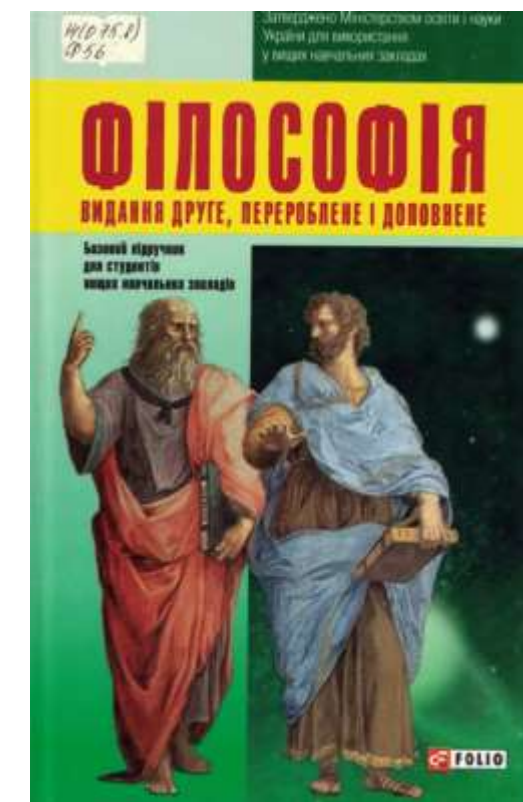
Грицай М. С. Давня українська література: підруч. для студ. філол. факультетів ун-тів / М. С. Грицай, В. Л. Микитась, Ф. Я. Шолом; за ред. проф. М. С. Грицяя. – Київ : Вища школа, 1978. – 415 с.

Горський В. С. Історія української філософії. Курс лекцій / В. С. Горський. – Київ : Наукова думка, 1996. – 286 с.

Історія філософії України. Хрестоматія: навч. посіб. / [Упоряд. М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін.]. – Київ : Либідь, 1993. – 560 с.

Філософія : підруч. для студ. виш. навч. закл. / кол. авторів ; за ред. Л. В. Губерського ; худож.-оформлювач О. Д. Кононученко. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Фоліо, 2018. – 621 с.

Коли ти твердо йдеш шляхом, яким почав іти, то, на мою думку, ти щасливий.

✓ Білецький В. Есхатологічна спрямованість філософії Г. С. Сковороди / В. Білецький // Наука. Релігія. Суспільство. – 2008. – 2. – С. 121-125.

✓ Ларіонов П. Його світ ловив, але він залишився з нами: [Г. Сковорода] / П. Ларіонов // Урядовий кур'єр. – 2016. – 3 грудня. – С. 7.

✓ Лелітка С. «Не той дурний, хто не знає, але той, хто знати не хоче.»: [Г. Сковорода] / С. Лелітка // Зоря Полтавщини. – 2020. – 1 грудня. – С. 7.

✓ Пестерева А. «Воістину, моя самотність відкрила мені небо»: Г. Сковорода / А. Пестерева // Пенсія – 2006. – 2. – С. 32-33.

✓ Стадниченко В. Мандрівний будитель народу. Г. С. Сковороді – 280 років / В. Стадниченко // Українська культура. – 2002. – 11-12. – С.29-31.

Як нерозумно випрошувати те, чого можеш сам досягти!

У тих, хто душею низький, найкраще з написаного і сказаного стає найгіршим.

- ✓ Славинський М. «Перший розум наш...»: [Г. Сковорода] / М. Славинський // Віче. – 2012. – 23. – С. 27.
- ✓ Чорна. Ю. «Знайдімо нове серце»: [Г. Сковорода] / Ю. Чорна // Вісник пенсійного фонду України. – 2012.. – 12. – С. 48.
- ✓ Шевчук В. Ідея простоти в елітарному світогляді Григорія Сковороди / В. Шевчук // Наука і культура. Україна. – 1993. – Вип. 26-27. – С. 86-93.
- ✓ Шевчук В. У чому полягала поетична реформа Григорія Сковороди / В. Шевчук // Наука і культура. Україна. – 1990. Вип. 24. – С. 174-181.

Коли не можу нічим любій Вітчизні прислужитися, в кожному разі з усієї сили намагатимуся нікому ні в чому не шкодити.